

โคลงสุภาษิตประจำภาพ
ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสมรรัตนศิริเชษฐ
โปรดให้พิมพ์เป็นมิตรพลีขึ้นใหม่

พ.ศ. ๒๔๗๒

ก. ๓๑

พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

โคลงสุภาษิตประจำภาพ
ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสมรรัตนศิริเชษฐ

โปรดให้พิมพ์เป็นมิตรพลขึ้นยี่ใหม่

พ.ศ. ๒๔๗๒

พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

เลขที่ ๗.

เลขที่ ก. ๓๑

เลขที่ ๖๖

NATIONAL LIBRARY OF THAILAND

31111005350359

อธิบาย

โคลงสุภาษิตไทยที่พิมพ์ในสมุดเล่มนี้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดฯ ให้จารึกแผ่นศิลาติดไว้ที่รูปภาพซึ่งโปรดฯ ให้พระอาจารย์อินโข่ง วัดราชบูรณะเขียนไว้ที่ผนังกรอบประตูและหน้าต่างพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

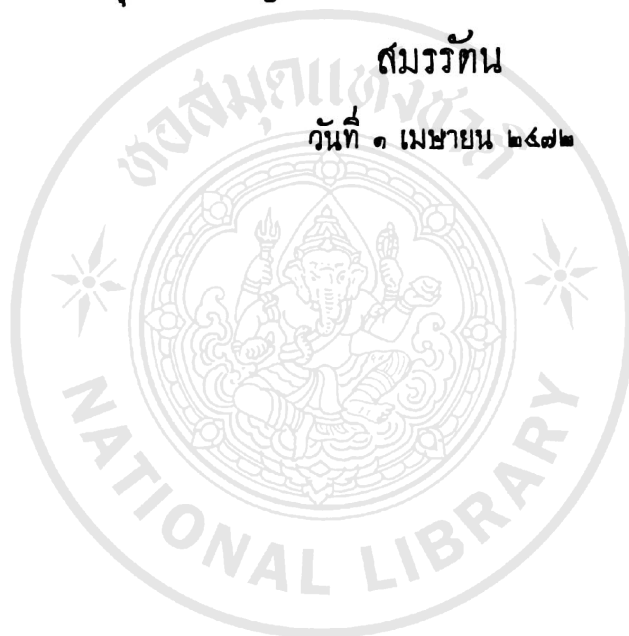
สุภาษิตที่เอามาเขียนภาพและแต่งโคลงเหล่านี้ เป็นสุภาษิตไทยที่มีมาแต่โบราณมักชอบอ้างและกล่าวเป็นอุปมากันในพื้นเมือง รู้กันมากบ้างน้อยบ้างแพร่หลาย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดฯ ให้รวมสุภาษิตไทยเหล่านี้มาเขียนรูปภาพไว้ที่ท้องถนนที่ทรงบาตรในบริเวณพระอภิเนาวนิเวศน์แห่ง ๑ ก่อน ครั้นทรงปฏิสังขรณ์วัดพระศรีรัตนศาสดาราม จึงโปรดฯ ให้พระอาจารย์อินโข่งเขียนที่ผนังกรอบประตูหน้าต่างพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แต่โคลงนั้นจะโปรดฯ ให้ใครแต่งหาทราบไม่

ฉ.

ขออำนาจคุณพระรัตนตรัย และผลอันเกิด
แต่เชฏฐาปจายนกรรม จงประสิทธิมนุญผลแต่
ท่านทั้งหลายทุกเมื่อเทอญ

สมรวิทน

วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๒

โคลงสุภาษิตประจำภาพ
ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๑ หน้าเนื่อใจเสื่อ

หน้า	เนตรส้มชื้อแม่	มฤค
เนื่อ	นุ่มนวดตุต	แต่หน้า
ใจ	พาดแก่งโกงมี	จิตคั่ง
ใจ	ตุตันกถันกล้า	โกรธร้ายอย่าสมาน ๑

๒ หน้าไหว้หลังหลอก

หน้า	กตวิหิงหิกย่น	ขอกกต
ไหว้	นบสับเคี้ยวชน	ซ่อนเคี้ยว
หลัง	ถักถักยกคน	โตบ้อง บึงเฮ
หลอก	เล่ห์ถึงหลอกเจ้า	เล็ดล่าหายชนวน ๑

๓ น้ำกลอกใบบัว

๑ คนกตมต้งน้ำกลอก ใบบัว
 ซ่านชำนานญคว กตมต้ง
 ไครเสวณะพัว พันผูก
 มั่นจักเพโททั้ง โทษร้ายถึงเรา ฯ

๔ มะกอกสามตะกร้าป่าไม้ถูก

๑ พบพาดพุดพด้าต่น ตมไหว
 เพ้อพจน์ดบถไถด หดกต่น
 มะกอกสามตะกร้าไป ปาเบด้า
 บ่ถูกดักมตพัน เดให้ตมพาด ฯ

๕ กะลาครอบหัว

๑ เลือกเคี้ยวรตัญญูเข้า เคียงคน
 หัวรอกพิทิกคน พุดจ้อ
 กะลาครอบหัวชน เลือกเทรก กตางเย
 โทสกเคียมเดบต่นด้อ เดิดด้าตงกุง ฯ

๖ ไม่ให้ลักขโมย

๔ คำคนใดไฟล่พด้า พดาดหลาย
 ไม่ให้ลักขโมย เปรียบอ้าง
 ผู้ใหญ่พูดกับหลาย โอนอ่อน เอนเอย
 คนมักฉินขังบ้าง เกียดดินทวยชน ๖

๗ แปรเหลี่ยมแปดคม

ชื่อหมอก้อยค่อ แดดเห็ด
 ด้กฉกรวบกเห็ด ชุ่มดั่ง
 แปดคมแปดเหลี่ยมเห็ด เอาทุก ด้านเอย
 วนชนิดเช่นนี้ต้อง เก็บเข้าคุกขัง ๖

๘ เหยียบเรือสองแคม

๑ เหยียบเรือสองกราบค้ำ คนคด
 คุนใจทักจำเลยดค คำแค้น
 มอกกลอุบายปด ปองแต่ ทรัพย์สิน
 สองฝ่ายหลงแบบแย้ม อย่างนับาปเห็ด ๖

๕ เสียมเขาควายเป็นชนกัน

๑	แสนชั่วร้ายเหย้า	ยุคน
	สอนนี้เสียมโน้นชน	แต่ได้
	ต้องฝ้ายไม่ทราบชน	ขวายทเถาะ กันแฮ
	เนกเสียมเขาควายให้	ชีวิตได้พุงพัง ฯ

๑๐ เหล็กแข็งตัดได้

๑	เหล็กกันคมตัดได้	โดยปอง
	ตัดวับกลัดควนาพอง	ฝึกได้
	คนซื้ออ่อนตามคตอง	คำปราชญ์ ง่ายนา
	พาดชาติแข็งขึ้นให้	อ่อนลงสุดแรง ฯ

๑๑ ไม่กัดกัดได้

๑	ไม่กัดกวรตัดได้	โดยปอง
	เหล็กนากชินเงินทอง	ทุบได้
	เคียวรณชาติดำพอง	เพียรตัด ชื้อเฮย
	คนคดขึ้นตัดให้	ซื้อดินสุดเพียร ฯ

๑๒ เมื่อน้ำคดเจวพายตามได้

๑ เมื่อน้ำคดตดเดี่ยว	เดห์ให้ตาย
เจวถ่อเรือพายผาย	ผ่านได้
น้ำจิตคดคดชวนววาย	ผืนผ่อน ยากนา
ปราชญ์สุดโปรดเค้นไค้	คดเคียวคนพาด ๗

๑๓ ไม่โก่งตัดได้

๑ คนโก่งโก่งยิ่งไม้	โก่งทาง
โก่งกึ่งแก่นถากถาง	ตัดได้
โก่งคนคิดคดขวาง	ตัดยาก
เห็นว่าโก่งอย่าไถ่	หลบให้ ไถ่โก่ง ๗

๑๔ อย่าคบคนพาล

๑ คนบิดกิจเกี้ยวคร้าน	การงาน
ยังตั้งถ่อนจับการ	ถูกถ้า
ชาติพาลบิดเกลี้ยวอดมาน	มองจับ ยากเขย
ทรมานว่ามิดอย่าค้ำ	คบเข้าสวนทุน ๗

๑๕ ข้างนอกสุกใสข้างในสกปรก

๑	นกกางข้างนอกดำ	เด็ดขาว
	แต่ได้พลัดตัวเป็นขาว	ชนร้าย
	เฉกพาลนอกนั้นราว	กะกระดาษ
	ในจิตต์ตามกบ้าย	บาปเขื่อนเป็นหนอง ฯ

๑๖ อย่าประมาทเลื้อยหิว

๑	เลื้อยหิวนอนนิ่งแห้ง	เห็นโครง
	ดูถูกมันมักโขยง	คาบเคียว
	พาดเฉียดยวดลาดไกล	กตเดศ เด่มอนา
	อย่าประมาทมันเดียว	แต่นอเถื่อนหนึ่ง ฯ

๑๗ ให้เหยื่อเสือผอม

๑	ให้ กรรมกรเขะไซ้	แสวงหา
	เหยื่อ ศัพท์ตัวธรรมา	มากถ้วน
	เลื้อย เดี๋ยวไปอ้อมอา	หารเหตุ หิวแฮ
	ผอม ดังพาลผอมอ้วน	อาจคนคนขุน ฯ

๑๘ สอนถึงขั้นต้นไม้

๑ ฝึกหัดพานรให้	ป็นพฤษ
เห็นว่าช่วยการรก	เดี่น
ด่อนใจตอบดักฝึก	หัดเชียว ชาญเฮย
ด่อนเปล่าบ่ต้องกั	กอบเกอกรงาน ๗

๑๙ สอนจรเข้าวัยนา

๑ ตั้งสอนตั้งตัวจรเข้า	คงคา
ให้แหวกวนเวียนนา	วิห้วย
เปรียบปราชญ์ตั้งสอนดำ	นุศิษย์ พาดแฮ
มันเก่ง โกงยิ่งย้าย	อย่าเียงยักสอน ๗

๒๐ ช้โพรงให้กระรอก

๑ ช้ ช่องทางหว่างต้น	พฤษา
โพรง ตั้งรูกหา	ไชน้อย
ให้ ดำนักเดียรฉาน	ชาติโคด เขตเฮย
กระรอก ตั้งคนหมอถ้อย	โทษร้ายอย่าขยาย ๗

๒๑ อย่าเลี้ยงลูกเสือ

๑ ชนโศกบได้ครึก	ตรองการ
เลี้ยงลูกเสือสำนัญ	มุ่งร้าย
เด้ให้เลี้ยงบุตรอันชพาด	พาชั่ว ให้นา
ความผิดนั้นมักบ้าย	ถูกต้องคนเต็มอ

๒๒ อย่าเลี้ยงลูกจรเข้

๑ คนเขตอบได้นัก	กาดนาน
เลี้ยงลูกจรเข้หาญ	ฮักร้าย
เด้ให้เลี้ยงลูกอันชพาด	พาผิด ให้นา
เขาแต่ความร้ายบ้าย	บวกละอนเหม็นเต็มอ ฯ

๒๓ ยื่นแก้วให้ลิง

๑ ส่งเครื่องประดับให้	วานร
ฤกษ์ก็อาชาภรณ์	ผูกใจ
อย่าควรส่งสังวร	โอวาท
ให้พวกพาตบอดใบ้	ไม่รู้รักษา ฯ

๒๔ เห็นลูกบ๊อดดีกว่าเพชร

๑ ผลบ๊อดชูเชิดไ้	เหนือหัว
ผลเพชรเท่าผลบ๊อด	บ่เฮ้อ
ทอรวกตัวบ๊อดคืดกั้ว	ดื่กั้ว ร้ายแฮ
เห็นผลบ๊อดเป็นชอบเกอ	ก่อข้างชาตุน ๗

๒๕ ท่งแก้วลงน้ำ

๑ อ้นรพาดคั่งเค็ดม	เขตกมด
เอารัตนอำพด	ผ่องนอ
ท่งลงนท่ชด	โผดชัว จรงนา
เห็นชัวเป็นดเกอ	ก่อข้างฉิบหาย ๗

๒๖ ต่งม้ไ้บาตร

๑ ผู้ดั่งม้ไ้	บาตรสงฆ์
โดยจิตคิ คืดตรงปลง	ปลดเปิดอง
ฏาโดยเจคนจ้านง	หวังอวดเขานา
ต่องแยบดของอย่างเยอ	ยากรู้ใจจรง ๗

๒๓ นักปราชญ์ตกเบ็ด

๑ เทียมปราชญ์ใช้ปราชญ์แปด ปดงกรรม
 ขามคำตกเบ็ดงำ เงื่อนลั่น
 กตางวันชักปากำ พิมพ์ มนต์เฮ้ย
 หวังจะกลบตบร้อน แคะไค้คำฉิน ฯ

๒๔ แมลงเมาเข้าไฟ

๑ แมลง ค่อมมอมมิดหน้า นึกไฉน
 เมา หมิ่นนิรภัยไฟ รุ่งฟ้า
 เข้า เป็ดวดวกประตัย ตาญฮัฟ เปด้าเฮย
 ไฟ ดึงบาปกรรมกด้า ดวกผู้พาดเซตา ฯ

๒๕ เห็นงจกรเป็นดอกบัว

๑ เห็นงจกรดุจต่าง ดอกบัว
 ขอตัดเกิดทุนหัว ตั้งให้
 เสวยทุกขทราบลึกตัว เต็มปดต เปด้องเฮย
 ผลพิบากแต่คงได้ เดือดร้อนรำคาญ ฯ

๓๐ นอนหลับทับดาบ

๑. นอน แนบแอบมิตรร้าย รวาคม ดาบเขย
 หลับ ดึงหลังชม ขึ้นเกล้า
 ทับ ยั่วอารมณ์ เร่งร่วม ดันหนา
 ดาบ คมมีตรพิทกเข้า ประทุษร้ายจึงเห็น ฯ

๓๑ ปลาผูกหย่อนเบ็ด

๑. เห็นปลาคืบขึ้นด้วย ประสงค์
 ปลาผูกเบ็ดหย่อนตรง โผล่ผัด
 ปลาคืบเหยื่อยกปลง เบ็ดเปิด
 เดี๋ยว โดงหาตาปลา หลุดแล้วลงเหว ฯ

๓๒ หัวล้านพลอยตาย

๑. คนช่อถือเชือกถ้อย คำพาด
 พลอยพินาศภานาม นำถ้อย
 เฉาก้านสี่คนหาญ เข้าช่วย เกรง
 ตายเพราะไม้ครึกเนื้อ เยี่ยงนังระวงษ์ ฯ

๓๓ เรือล่มเมื่อจอด

๑ เรือเทียบถึงท่าแล้ว และมา
 ล่ม กระจายโศกา ชวดใช้
 เมื่อ หนุมเท่าถึงชรา แดงตั้ง ไตเฮย
 จอด จ่อจนเจียนได้ ตั้งนุ่นย่นได้ ๆ

๓๔ ข้านอนเตียง

๑ คนจกจิตต์เกยจกร้าน คราวงาน
 เขาแต่ไอ้อาการ คีชา
 ยดเตียงใหญ่หมอนหวาน เอนอาคม นอนแฮ
 หันกตบหัวเห็นถ้ำ โง่แท่นนอนเตียง ๆ

๓๕ ข้านั่งปุม

๑ คนชานั่งผ้า ปุมป่อ
 นิ่งไม่ทันนวมหนอ แดกเหต่า
 เปรียบชาที่นายขอ ยกยศ ให้เฮ
 ตงบงปานเป็นเจ้า จักจำของทอง ๆ

๓๖ ขี้ข้าเห็นแก่กิน

๑	สัญญาชาติทาสข้า	คนทมิฬ
	เชื้อเช่นเห็นแก่กิน	กับเข้า
	ย็นนอนนั่งกตางดิน	เดินดื่ม ไต่เฮ้ย
	ค้ำขวดยาหยอกเย้า	หยาบข้าชาติศัตรู ฯ

๓๗ ถ่มน้ำลายรดฟ้า

๑	ถ่มน้ำลายรดฟ้า	พ่นฝอย
	ฟ้าป่วนถุกถับถอย	ถุกเกล้า
	เหมือนคนตีดคุณถอย	โตกเลื่อง ภาฯเฮย
	ใครประทุษฐานเท่า	โทษต้องตนเอง ฯ

๓๘ เด็กเคาะอิฐเล่น

๑	เด็กเคาะอิฐเล่นไถ่	หญิงชาย
	มักกระเด็นโดนตาย	โคดก้าง
	ถูกศอกถูกเคียวรกาย	ผู้ใหญ่ โกรรนา
	จำอย่าหลงเด่นทั้ง	อิฐนั้นก่อความ ฯ

๓๕ เต่าใหญ่ไข่กบ

๑ เต่าใหญ่ไข่กบให้ หายรอย
 หวังไม่เห็นฟองฝอย ฝ
 ฝูใหญ่ซ่อนกตคอย ระวังโทษ คนเฮ
 กตเบ็ดดอนโทษคำเข้า เพื่อให้หายแผด ฯ

๔๐ แย่งก้างกันกิน

๑ แย่ง เงินทองทั่วแท้ นาสวน
 ก้าง ทุกสิ่งสรรพกวน ก่อร้าย
 กัน เองพี่น้องชวน โกรธแย่ง ก้างเฮย
 กิน แย่งกันยุ่งย้าย เพราะก้างกามคุณ ฯ

๔๑ ถึงต่างค่างบน

๑ ถึงค่างเปรี้ยมเล่ห์ผู้ พาดชด
 ถึงต่างเล่ห์ยศคน ตำได้
 ค่างชั้นอยู่บนกต ยศศักดิ์ ชูเงา
 บนต่างบ่กลายดีได้ ชั่วชบออกเล่มอ ฯ

๔๒ ทองบางตะพาน

๒ อริยปราชญ์เปรี๊ยะเชียว	ปรีชา
ไม่เดือดก่อก่อก่อก่อก่อก	กฏเกื้อ
หนูนุณทวิศา	ดรรพัตว์ สุธะเยย
เพราะพระทานทองเชื้อ	ชาติเทัชรรมคุณ ฯ

๔๓ ทองเนออนพคุณ

๑ ทองนพคุณเกิดดำ	ภาสสถาน
กำเนิดบ่อบางคพาน	ผ่องเนอ
ทองธรรมชาติล้ำน้ดาร์	ดรรเพชญ์ พระนา
พิเศษผดผ่องเชื้อ	เช่นเนออนพคุณ ฯ

๔๔ บัวเกิดในตม

๑๐ บุษบงก่อก่อก่อก่อก	เบือกตม
คอกถ่วงเตนงามชม	ขึ้นหน้า
เปรียบปราชญ์เกิดเบือกปม	เป็นมนุษย์
เกิดถ่วงมนุษย์สุดฟ้า	ทั่วหาดดรรเดริญ ฯ

๔๕ ช้างเผือกเกิดป่า

๑	ตำราเขวศอกบูตตัว	แดนสถาน
	มาสู่โพธิ์สมภาร	เด็ดจได้
	เปรียบปราชญ์ปรีชาญาณ	เกิดอยู่ ไฉนนา
	มาสู่ดมบรมไท	ช่วยเขื่อนอรรชรรวม ฯ

๔๖ ทำนาพองน้ำ

๑	ทำนาต้องพองน้ำ	ฝนของ
	ไถหว่านผลพูนกอง	เกี่ยวได้
	เปรียบปราชญ์ฉลาดปอง	การกิจ ตนนนา
	ต้องหว่านพืชผลให้	ชุ่มน้ำใจชน ฯ

๔๗ แร้งเสฟสัตว์ตาย

๑	แร้งรูปเว่อวร้าย	รุกรูย
	เสฟสัตว์ตายกายนุย	เฉียดคตึง
	เปรียบปราชญ์รูปปกปุย	ภายนอก หมองนา
	แต่จิตต์ภายในพุ้ง	เฟื่องสร้างทางกุศล ฯ

๔๘ ขุนหนามนอกเหนือ

๑' ผดขุนหนามนอกเหนือ ในห้อง
 ช่างอ่อนหวานยวงเป็ดอง เป็ดห้อง
 เปรียบปราชญ์ไม่รุ่งเรือง นอกครุ करना
 ในจิตต์อ่อนหวานพร้อง เพราะพร้อมงามเหลือ ๑

๔๙ ต่อไม้ให้ยาว

๑ ทำการกึกกิดด้วย บริชา
 เห็นว่าสันปัญญา ยากใช้
 เต็มต่อติดคิดหา ศักดิ์ได้ สดวเสย
 เดกเช่นชนต่อไม้ ยึดได้ โดยกาต ๑

๕๐ อย่างข้างทั้งตัว

๑ พึ่งเพียรหมั่นก่อเกิด การงาน
 ทุกสิ่งสารพัดการ อย่ายั่ว
 คงรวยพักหนึ่งนาน นอนสุข
 เอาอย่างชนอย่างข้าง ดูกุชากินยื่น ๑

๕๑ เอนำลูปทอง

- ๑ ทำการอย่าอิดเอื้อน ขารมณ
 หมั่นเกิดนานท่านชม ชื่นหน้า
 อุดล้าที่เพิ่มเติมนิยม ยามยาก ก่อนแฮ
 นำลูปทองไม่ช้า ชอบแล้วอ้อมหลาย ๆ

๕๒ ฝนทั้งเป็นเข็ม

- ๑ ฝนทั้งเหล็กเหล็กมบ้าน เป็นเข็ม
 ดำเร้าตามนี้ก็เต็ม แตะไซ้
 การงานสิ่งใดเต็ม แทะลวง เบ็ดของนา
 สบสิ่งสรรพใดได้ เดี่ยวด้วยปากเพียร ๆ

๕๓ สี่ไฟให้ติด

- ๑ สี่ไฟไม่ติดแล้ว อย่าหยุด
 อุดล้าที่สี่อุดตุด เช่นขอ
 ไฟคงติดปยุต ถมจิตต์
 ถัดเพียรจิตต์ห่อ ชวนได้ตามประสงค์ ๆ

๕๔ จับให้มัน

๑ จับสิ่งใดให้มัน	คงความ
อย่าปล่อยปละละตาม	แต่ได้
ถึงตายอย่าละตาม	พดิกไพร่
จึงจะมีชัย	ชอบไม่มือเหี่ยว ๆ

๕๕ คินให้ตาย

๑ จับสิ่งใดจับคน	จนตาย
อย่าปล่อยปละละหมาย	ไม่พดง
มันจะพดิกแพลงหาง	บิดขบ
แม้ไม่นั่นคงตั้ง	คิดร้ายปดายมิด ๆ

๕๖ เขี่ยบเต่าสองต้น

๑ ขกย่างเขี่ยบเต่าตั้ง	เต็มสอง บาทแฮ
เต่าไม่อาจดิกรวดอง	โดดได้
ความดับสิ่งใดครอง	ตรวจนัด แน่แฮ
ยึดที่ยืนย่นไว้	มันแล้วเกิดคุณ ๆ

๕๗ หลนปลาร้าต้องมีครู

๑	สรรพวิชา หงไช้	การงาน
	ถามก่อนทำขำนาญ	ทุกถ้ำ
	อย่าทำนึ่งนึ่งการ	งานมัก เดี่ยวพ่อ
	ดูแลหลนปลาร้า	แรกค้องมีครู ๗

๕๘ ผู้ตีแปดสาเหฺรก

๑	ผู้ตีแปดเสฺรกเดิน	ดื่บส่าย
	คือชนกชนนีหมาย	คู่ช้าง
	ตั้งศักดิ์บ่เดื่อมคตาย	ชาติคตาด กันนา
	แปดชั่วส้าวดื่บส้าง	หอนสิ้นศูนย์วงศ์ ๗

๕๙ ไม่ร้มนกจับ

๑	พฤษไพโรใบงอกเงียม	จำแสง
	นกย้อมมาแอบแฝง	พุ่มไม้
	เฉกชนรุ่งเรืองแรง	บุญก่อน หนุหนา
	ชนจึงมาให้ ไช้	เพราะเชือบบุญสนอง ๗

๖๐ ฟังหูไว้หู

๑ ความถึงใจเล่าต้น เหลือครุ
 ครอบครุของซึ่ง เทียงแท้
 ฟังหนึ่งไว้ หนึ่งชอบ
 หูไม่เบาความแม่ แม่นแล้วเด็กคุณ ฯ

๖๑ นอนสูงให้นอนคว่ำ

๑ นอนสูงสุดภาคพื้น ฟังแปร
 ผืนพิศตรควาตงแด แห้งหัด
 เมื่อพบสิ่งใดแต่ ดุกันดี เนตรเขย
 ผืนผ่อนได้ทุกถ้ำ เทียงแท้ทางผล ฯ

๖๒ นอนต่ำให้นอนหงาย

๑ คดเด่นใดคำค้าง คั้นหมาย
 นอนต่ำให้นอนหงาย พักครไว้
 เมื่อสรรพสัตว์หาย หดากเด่น มาฤฯ
 ว่าร้ายดีจักได้ ดับร้อนผ่อนเกษม ฯ

๖๓ เข้าป่าอย่าเสียเหมือง

๑ คนด้ควรยัมอย่า	คิดเคื่อง
ไปป่าอย่าเสียเหมือง	มาบน้า
ยามอยากอาบกินเนื้อ	นิจันง์ ดบายเฮ
เดกชอบชนดีตา	เด็ดข้างขาดแคลน ฯ

๖๔ เข้าเมืองอย่าเสียขุน

๑ ขยาคิดโหดโหด	ถือบุญ
เห็นท่าทางมีคุณ	คิดให้
มาเมืองอย่าเสียขุน	นาหมน พันพ่อ
ของนอบน้อมถวายไว้	ท่านได้ดัด ฯ

๖๕ หนามยอกเอาหนามบ่ง

๑ เลี่ยนยอกมือเถะเท้า	ทุกขทน
หนามบ่งเอาออกจน	หมดได้
ทัพคักรบพุ่งพล	เราเพียบ แด้วพ่อ
ขอทัพเมืองใหญ่ให้	ต่อสู้ ศักศุนย์ ฯ

๖๖ อ้ายตมดอกหญ้ายั่ว

๑ อ้ายตมดอกหญ้ายั่ว	ยามจน
ดอกคำชาติชกชน	ชัวแท
เป็นไทยคบหาสันท	ทุกช่เท่า กัณหา
ดอกใช้ดอกไม้นี้	เสัพยเคว้าเสยดี ๆ

๖๗ ไฟเท่าหึ่งห้อย

๑ เชอเพลิงเท่าหึ่งห้อย	จำญ
ใหม่ทุกถึงเฝ้าศุณย์	บันบ
เด็กชนพรังไพรบดย	บุญอย่า หมีนแฮ
เม่นหมิ่นใหม่ชวณ	ชัวหน่านานเหลื่อ ๆ

๖๘ เอมอไฟ

๑ รู้ว่าเพลิงรุ่งเร้า	เปลวฮือ
อย่าพ้ออย่าเอมื่อ	จบจ
ทรวบชัตท่านระบือ	เรื่องเดช
ควรวอย่าพะพ้องก	เกยวช้องชัตชน ๆ

๖๕ อย่าหมิ่นคนเล็ก

๑	ส่งวนตัวอย่าหัว	หาญหลง
	หมิ่นท่านเล็กเด็ดพงศ์	เพศฟ้า
	พิษเพียงวิศมวงศ์	นาคราช เด็กนา
	เด็กแต่ตัวพิษกล้า	ตอดแล้วตายเร็ว ๆ

๓๐ อย่าลบคมดาบ

๑	อย่าตะเล็งดูใบได้	เด่นคม
	ดาบจะบาดเจ็บระบม	บอบขำ
	ผู้ใหญ่ยศคารม	แต่ดั่งสิ่ง ไตนา
	อย่าลบถ้อยถ้อยยา	ยั่วเข้าเกิดความ ๆ

๓๑ อย่าไขว่หน้าข้าง

๑	รู้ว่าข้างดูร้าย	เมามัน
	อย่าไขว่หน้าฉานพัตัน	แตกร้าง
	เทียบท่านโกรธใครครัน	เร่งครัน คร้ามนา
	เร่งหลบหลีกก่อนกร้าว	โกรธกริ้วอย่าขวาง ๆ

๗๒ อวดแรงแข่งช้าง

๑ ขยำอวดแรงแข่งช้าง	คชสาร
งวงท่มงาแทงปราณ	ปราศเท
เฉกยกฉัตรภูมิบาล	เถลิงราช สิรินา
ขยำแข่งขึ้นขัดไม้	พลาดม้วยมลายวาช ฯ

๗๓ อยำฮักสู้เสือ

๑ ขยำทนนึกฮักสู้	เล็ดทมิฬ
มันจักกักคายกิน	เมือพลง
ชนดักกับภุมินทร	หมายชนะ ฤาพ่อ
สู้ทนายคั้งยัง	ยักย้ายฉิบหาย ฯ

๗๔ ควายขวิดอย่าขวาง

๑ ควายขวิดกันอย่าห้าม	ขวางกลาง
ตนจักเจ็บปวดวาง	ชีพม้วย
เพียงพาดตำถากถาง	ชกต่อย ถันเฮย
ใครแทรกกลางขวางด้วย	ดูจได้ฮั่วว ฯ

๗๕ ชักซุงตามขวาง

๑ ชัก ขอนลึกกึ่งต้น ตามขวาง
 ซุง ใหญ่ยาวโยระยาง ยากคด้อย
 ตาม ใจยากตากกลาง ขอนชัด ขวางเฮย
 ขวาง ดั้งชักขวางถ้อย ทานผู้คัดสูง ๆ

๗๖ ไม่ชักคัดไม่ซุง

๑ ไม่ ใฝ่เขาผ่าปล้อง เกรียกเป็น
 ชัก อ่อนบางเบาเห็น ชอบได้
 คัด ขอนใหญ่ไม่กระเด็น ดินปน บินา
 ซุง เปรียบผู้ใหญ่ใคร คัดค้ำนเหลกเหลว ๆ

๗๗ อย่าเดินนอกทาง

๑ อย่า ขวนขวายป้ายเท้า ทรมาน
 เดิน เทียวหงทางกาล เน้นซ้ำ
 นอก จากอริยสถาน แฉ้วผิด
 ทาง ใช้ทางแปดถ้า ค่ำมแล้วไหตหง ๆ

๓๘ ไม้้งามสอยมะเจือ

๑ อุตริ'ชาไม้้งาม	สอยมะเจือ
คนคตคิตบิตเถือ	กึ่งเบดื้อ
ชว'เหนี่ยว'เหนี่ยว'วาม'เห็ด'อ	ดำกั้ง หักแฮ
ตั้งว่าความ'ค่า'ต'เคย	ตัด'ต้อง'โทษ'อุทธรณ์' ๑

๓๙ ขว้างมะม่วงบนยอด

๑ ขย่ำ'เอา'ไม้'เท้า'คว้าง	เวหน
หมาย'ถูก'มะ'ม่วง'ผล	ห่อน'ได้
คน'เซ'ตาก'ตัว'ฉิน'คน	ฉดาด'พ่าย' แพ้'ฤา
เซ'ตา'อย่า'อีก'หาญ'ให้	เห่น'อย'แพ้'แรง'เพียร' ๑

๔๐ เเคียว'อ้อ'ต่าง'อ้อย

๑ ขย่ำ'หลง'เคียว'ขบ'อ้อ	เอา'ชาน
อ้อ'สด'รส'ฤา'หวาน	คุ'จ'อ้อย
เบ'รียบ'โอ'วาท'ของ'พาด	พา'ผิด' ให้'แฮ
ถ้า'ได้'พย'ได้'ใจ'อ้อย	โทษ'แท้'พัต'น'เห็น' ๑

๘๑ อย่าเชื่อเครื่องราง

๑ อย่าทนนงจิตคิดคึด	ถือดี
ประจบเป็นเพื่อนมี	สู้ให้
อย่าเชื่อเครื่องรางที่	พาดยับ เทียวพอ
ผิดชอบกับคุณไว้	พึงครังคราวเซ ๖

๘๒ เห็นเขาคานห้ามเอามือรดกัน

๑ ห็นเห็นเขานช	คานห้าม
มือประสานกันตาม	ไต่เต้า
อย่าพ้ออย่าเพ้อตาม	ถวนเขย่ง
เขาก็กหัวเยาะเย้ย	ว่าบ้ายค์เผยอ ๖

๘๓ เติบยกตนเอง

๑ ดักดุนคนต่ำทง	ทรพด
แต่หยิ่งอยากสูงขด	หยาบช้า
บอกบ้ายค์ยกตน	โตบั้ง
คนจักเกลียดทัวหน้า	ไบ้ซ้องสัตว์เดรัญ ๖

๘๔ คนเคยแข่งเท้า

๑ คนทำยศศักดิ์ทั้ง	กุดวงศ์
ไม่คิดเจียมตนหลง	แข่งเท้า
เดินเทียมท่านสูงวงศ์	ภมไม่ ควรพอ
อย่าไผ่สูงเขาจะเข้า	ยัวแย้มยมหยัน ฯ

๘๕ เป้าหอยโข่งต่างสังข์

๑ สังข์เป้าไม่รูป	ดีสังข์
เป้าแต่หอยโข่งดัง	คู่คู่
ของจริงบรู้ง	จำเพาะ จรงนา
เขาแต่ของเทียบหุ้ย	เทิดอ้างแทนจริง ฯ

๘๖ เป้าสากต่างปี

๑ เป้าสากต่างปีแก้ว	ควรฤา
เป้าเท่าใดไปภา	ไปก้อง
สิ่งใดไม่ดีถือ	ทษฐิว่า ดินา
เที่ยววกของบ่าวร้อง	เงียบสันสรวรเสริญ ฯ

๘๖ คันทองปากแตก

๑ คนไร่วัธากัน เลื้อยมยค์
 ญาติมิตรไม่มีหมด พอกพ้อง
 อุดดำห้เทียวกล่าวพจน์ พยุงช่วย ตนเฮ
 เปรียบคังคนเคาะฆ้อง ปากร้าวฤตัง ฯ

๘๘ กระทายหมายจันทร์

๑ กระทายหมายมุงได้ ดวงเดือน
 ตัวดำถักถุเหมือน ไพร่น้อย
 ขย่ำกิดูกุ้งเพื่อน สูดฝ่ง แล้งวงนา
 ขย่ำไผ่สูงจักได้ ดักเคยเคยตน ฯ

๘๙ พันหักกัถ้อย

๑ ดุชนทนคหักเหยน เห็นชน
 ไยจิงยักยัยัน กัดอ้อย
 คุบดิมรสอัน เอมโอส
 แก่เบ่เจียมตวัน้อย หนิงไ้อ้ายคน ฯ

๕๐ นุ่งเจียมห่มเจียม

๑	ตัวจนคนไ้ไม่ม	นับนาม
	เจียมนุ่งเจียมห่มงาม	แง่หน้า
	อย่าขี้มว่าเขาตาม	ตัวยาก จนน
	เขาจักกล่าวขวัญซ้ำ	ชั่วต้องติดิน ๖

๕๑ หูหนวกอยากฟัง

๑	สองได้ศพนวกนี้หน้า	อดดู
	ยังอยากฟังขันธ์	คร้อง
	ดำเนินไปเห็ดหู	หูปะ ยินแฮ
	ควรวักนึ่งอย่าพรวง	พรวา โธ่ยายคน ๖

๕๒ ยมผาสุ

๑	คิดคิดส่มเพชหน้า	บัดศรี
	ยมหิบบผาสุ	ชื้อชื้อ
	เด่นเกินสุดอัปรี	ใครเปรียบ เขาฤ
	แท้ว่าคนด้านได้	เฝ้า แต่อดดงน ๖

๕๓ กิ่งกำไ้ทอง

๑ กิ่ง กำเนิดหน้าถ่อ ทำหัว
 กำ คดตุจถวายตัว แด้ไท้
 ไ้ ทองผูกค้อมัว เมาม้ง ชึ่งเฮย
 ทอง เทียบยศยกให้ เผ่าผู้หู้คุณ ๗

๕๔ จอดเรือไ้ต้นไม้

๑ ขย่ำจอดเรือที่ไ้ พฤกษา
 จักไ้ค้นท้นาวา ถ่มอุ
 เบรียบปลุกชึ่งเคหา เทียมท่าน ไ้หญ่เฮย
 มุตรบ่าวท่านมากผู้ เฟ่งแกดังฉิบหาย ๗

๕๕ กลิงครกขนเขา

๑ คนต่ายค้ศักตึง กุดวงค์
 หมายม่งเขาอนงค์ นาฏดา
 เหมอนกตังครกขนตรง เขาตุ้ต ฝั่งนา
 เห็นว่าบ่วยการกำ กิ่งบาเมาหน ๗

๕๖ บรรทุกเกวียนหนัก

๑ บรรทุกเกวียนหนักแล้ว มักหัก
 ใจอย่าทำเกินศักดิ์ จักแปด
 หนวว่าพลาตชนจัก เยาะยั่ว ได้นา
 ทำแต่พอควรแม่ เหมาะจะได้เหลือ ฯ

๕๗ ประทุกสำเภาเพียบ

๑ ประทุกสำเภาเพียบ มักจม
 ควรคิดแต่งตัวสม ศักดิ์ผู้
 ฉิพตออบสนสม บั้ว เยาะนา
 แม้จะทำเกินภู ยากครั้งคราวโครม ฯ

๕๘ จรเข้กับคลอง

๑ จรเข้ยาวใหญ่คำ ขอบคลอง
 คับจิตคิดดำพอง ไม่น้อย
 ลูกศิษย์อาจดั่งลง หดบทู ครูเฮ
 บุตรต่อสู้นิดาด้วย อย่าได้ล้มมาคม ฯ

๕๕ จอดเรือขวางคลอง

๑ จอดเรืออย่าผูกให้	ขวางคลอง
เขาจักโดนบ่นปอง	กตาวร้าย
ตั้งไรเร่งปรองคอง	ค่อน ก็นนา
เห็นไม่ยินยอมย้าย	ยักเยื้องอย่าขวาง ฯ

๑๐๐ หลุกกลางปล้อง

๑ กำถ้ำท้นต้นทะนอย	คำถาม
คำพูดตั้งใดตาม	แต่พร้อง
เด็กกความอื่นแทรกความ	กลางเรื่อง
เหมือนหลุกกลางปล้อง	ไผ่ไม้ ไผ่คว ฯ

๑๐๑ นุดหางช้าง

๑ ขยี้ดหางช้างเมื่อ	แต่ใจ
วังบ่อแรงท่ว	โทษแท้
เหมือนเมื่อยัดด้าม	ม้วน ชั่วเสีย
ขยี้ดเขาอับแอ	อ่อนแต่กตบเอง ฯ

๑๐๒ บังความชอบบ่าว

๑ บังความชอบบ่าวไว้ หนอนนาย
 ความชอบบ่าวมีหลาย บิดไว้
 ชอบอวดว่าตัวสวย ขวบนั่น เน้นนา
 บั่ยกเส้นต่อนองให้ บ่าวบ้างบักว ๗

๑๐๓ ช้ของให้คนจร

๑ คนจรให้ ส่งสับ
 ทราบว่ามาแต่ไกล เปิดกหน้า
 ขย่ำช้ของคตาคด โดยคต่อง
 โคกระบือช้างม้า มักม้วยมันระโมย ๗

๑๐๔ เลียงหมาไต้ถุน

๑ เลียงคนไต้ไปรู้ ต่ของคุน
 มีแต่ป่องผลาญทุน ทวียเป่ล้อง
 เลียงสุนัขไต้ถุน ตักว่า
 เหตุว่าเท่าใจเยื่อง ขยักยั้งดี ๗

๑๐๕ คำกะตังbungເອ

๑ นายโถกตาทักหน้า หัดงัดเมอ
 คำแต่ตังbungເອ ช่อไช้
 ไถ้เข้าตากตากเหยอ แ่งบ่าว เอาณา
 นายเซ่นน้อยไต้ อยู่ด้วยฉิบหาย ๑

๑๐๖ คนลุ่มอย่าข้าม

๑ คน ควาวเซ่ชวดยี่ ยันพาย
 ลุ่ม ระเนนออนหงาย แม่หล้า
 ขย่ำ มอญ่ม่งเหมาหมาย ดูกไม้ ชนเฮย
 ข้าม ห่มนประมาทหน้า ทำชนคงมี ๑

๑๐๗ ไม่ลุ่มจึงข้าม

๑ ไม่ลุ่มนอนแน้ข้าม ควรรการ
 ถึงจะไต่ต่างคพาน พึ่งไต้
 คนลุ่มดับบริวาร ยศศักดิ์ เ่งอมเฮย
 แม่ห่มนข้ามเหมือนไม้ เซ่นนไปควร ๑

๑๑๑ วัฏไม่กินหญ้าย่อยเขา

๑ พฤษภนายภักขรัง แรมรต์ หญ้าแฮ
 ไฉนข่มเขากัดกด กอดบ่อน
 ผู้ฟังไม่รับพจน์ โอวาท
 ดอนดังหวังโอบอ้อม ออกโอไปดำศูนย์ ฯ

๑๑๒ งัดปลวกเพิ่มเขา

๑ ล้อเดี่ยวคเหาทวีผู้ ทรพด
 มาเมื่อเจอแจกคน ครักครน
 บมิกวรจะชวาชวน จนเพิ่ม รวยแฮ
 ดินปลวกเพิ่มผาพน มกแพภัยตัว ฯ

๑๑๓ ไข่กระทบหิน

๑ เขาคนอ่อนคักดู ดงคราม
 อิกอ่อนบัญญัติความ มกแพ
 เหมือนเขาไซ้ไปปาม กระทบ หินเฮย
 เบด็อกไข่บางบู่แท้ บินบไปเอง ฯ

๑๑๔ เอาเบ็ดขันประชันไก่

๑ จนนไก่เอาเบ็ดเข้า	ขันเงิน
เข้าขัดความหวังเพดิน	จิตต์ไว้
เนกชนนิตาตเจริญ	รับไป ทินเฮ
ได้แต่คนชาติให้	สวดร้องฤาดี ฯ

๑๑๕ จุดใต้ โคนตอ

๑ ชูใต้เคาะคุ่มแก้ว	โคนตอ
เจียนเข้าแข่งชาคอบ	หักขันธ์
คนพด้าพดสอพตอ	แพตงด้ตุด
เจอพดจน โคนต้น	ไปรู้ ตักตน ฯ

๑๑๖ โคนกล้วยอย่าไว้หน่อ

๑ การโคนกล้วยอย่าไว้	หน่อเนม
มักจักเลือกแทรกแซม	สืบเหง้า
โคนพาดพวกโกงแกม	กุดโคตร มั่นเฮ
จึงจักศูนย์ล้อมเค้า	เงื่อนเลี่ยนคัตรู ฯ

๑๑๓ ปล่อยเสือเข้าป่า

๑ ปลดปล่อยเสือเข้าป่า	เดิมดง
เห็นป่าคนของพองพง	เทียงแท
อย่าหมายว่าไม่ทนง	คงคิด ร้ายแฮ
ปล่อยศักรูหมู่แพ	เพ่งเพียงปล่อยเสือ ฯ

๑๑๔ ปล่อยปลาตงน้ำ

๑ ปลดปลาตงปล่อยน้ำ	ปลาดี
ใจมุ่งว่ายวนหนี	แหวนน้ำ
ปล่อยซำศักดิ์กตาดดี	ผูปาก ไปแฮ
อยู่ที่ใหญ่ยศดำ	เด็ดแล้วต้มคุณ ฯ

๑๑๕ ขังหมาในกลอง

๑ คนจับขรินราชได้	ดูเบา
หลงได้ตรุทุเลา	ดูบได้
ขรินทรพลิกเพลา	กดับไฟถ่ ฝนแฮ
เปรียบสุนัขกัไว้	ที่ทองกลองหนัง ฯ

๑๒๐ เาหน้รรงหมา

๑ ขย้เอสุ้นชชนน้	นอนหน้
จกกดกตกนหวั	อ้มไ้
ต้งคนโถภเชช้	ด้งด่วย ทรพยัฎา
กรอมบ่เว้นช้อไ้	ช้ย้ช้อฉนบหาย ะ

๑๒๑ ไ้มีตต่างขวาน

๑ ขย้เอมีดผ่าไ้	เหม่อนขวาน
ก้นจะหักคมราญ	บ้นบู้
ไ้คนชลาดแทนหาญ	การกจ ด้ยนา
ไ้ช้อย้ผดพ้งรู้	อ่อนกต้านลาดเซตา ะ

๑๒๒ หักด้ามพร้าด้วยห้วเข้า

๑ ขย้คักด้ามพร้ากาจ	แข่งก้ง
ด่วยเ้าชาประน้	เห่นยวเน้น
ฎาจก้ออนโดยหวั	วงวาด ไ้ว้นา
ควมที่แข่งอย้าเค้น	หักช้อชนควม ะ

๑๒๓ ตี๋หน้าไนไซ

๑ กระทุ่มน้ำที่หน้า	ตอบไซ
ปลากกระจายเลยไป	ตอบแห่ง
เจ้าของคักเดียวใจ	จักขาด เจี้ยวพอ
ตามท่านหาอย่าแกดัง	กล่าวกนกางขวาง ฯ

๑๒๔ เกี้ยวแฝกมุงป้า

๑ เกี้ยว หน้ำคากกทั้ง	แซมพง
แฝก กนกาดากเลอหลง	แบกบ้า
มุง ร่มที่ในดง	กว้างใหญ่ นกเฮ
ป้า เปรียบคนคิดคำ	ทรัพย์น้อยแต่งดำเกา ฯ

๑๒๕ ดำน้ำพริกละลายแม่น้ำ

๑ ดำพริกขยิกขยี้	ฝีม่อ
พริกปั่นคนคิดถ้อ	ควกได้
ตะถายตงทะเลฤา	รตจัก ผัดนา
ดั่งคนใจกว้างให้	ทรัพย์น้อยตะถายศุณย์ ฯ

๑๒๖ ฝากใจไว้ไว้แก่กา

๑ ฝากฟองเบ็ดไถ่ไว้ แก่กา
 แต่ป่ฝากยังมา ผกย้าย
 ทราบชัดว่าชนพา ดจิตต์ ใจพอ
 ขยำเหดินเล่อใจง่าย ฝากเข้าของสงวน ฯ

๑๒๗ ฝากปลาไว้ไว้แก่แมว

๑ ฝากมัดสยาไว้ไว้แก่ วิพาร์
 ฤงคเวณม์ฉา ชื่นไซ้
 ลูกเมียเพื่อนลัวพา ดนิก เสงเฮย
 ขยำมักง่ายฝากให้ ปกบ้องทองเงิน ฯ

๑๒๘ หุงเข้าประชิดหมา

๑ หุง สาร์ไล่หม้อตัน เหลือหลาย
 เข้า คดุกไล่กะทาย ทุ้มไว้
 ประชิด สุนัขให้หาย โดกตัก หายฤ
 หมา เบียบซ้ำซ้ำไว้ ยิงให้ยิงกิน ฯ

๑๒๕ บึงปลาประชดแมว

๑ บึง มัจฉาใหญ่น้อย นับอนันต์
 ปลา สุกเสร็จตั้งคั้น แดกให้
 ประชด แมวจะให้มัน หายตโมภ หายฤา
 แมว เช่นบัวชั่วไซ้ ยิ่งให้ยิ่งเหิม ฯ

๑๓๐ ยังไม่เห็นน้ำตักกะบอก

๑ ยังไปเห็นน้ำรับ ชิงกัน
 คัดบอกหวงปูนปั้น ล้วนน้ำ
 หากกลาดน้ำเคอะซัน เจียวพอ
 หมายถึงบ่เห็นกำ กิ่งได้ โดยเดา ฯ

๑๓๑ ยังไม่เห็นกระรอกโก่งหน้าไม้

๑ ยังไม่เห็นรอกเต็น คั่วมัน
 ออย่าเพ่อโก่งเกาทัณฑ์ นำไม้
 ส่ายหย่อนเพื่อนจักหยัน เยาะเด่น
 ยังไปแน่แท้ได้ ค่วนก้อคุยก่า ฯ

๑๓๒ พุ่งหอกเข้รกร

๑ พุ่งหอกเข้รกรแล้ว หดักหนี
 ใจด่วนควรรกรดี บ่ได้
 ผิดถูกไม่ทราบมี จิตคัมภีร์ ง่ายนา
 เขาแต่ได้รู้การให้ ชุ่ยพันมือตน ฯ

๑๓๓ ชื่นกปลายไม้

๑ ชื่น ชื่นกปลายไม้ คุงหมาย
 นก ใหญ่ค่อยเลหาย ด้ต่าง
 ปลาย พฤษณิกนกหาย บ่ห่อน เห็นนา
 ไม้ เปรียบคนชู้ข้าง เป้าตัวนดมเหตว ฯ

๑๓๔ หลับตาบึงกะสุน

๑ ขอดดีเดาสวดอ้าง ขอดคุณ
 หลับเนตรบึงกะสุน เซอะแท้
 ปางใดจะเหมาะหมูน ฤกมุง หมายเฮย
 เห็นว่าป่วยการแม่ พลาดแล้วเป็ดื่องแรง ฯ

๑๓๕ ขวานสับฟาก

๑ โอ้อวดสารพัดรู้	กิจการ
ครั้นจักเอาการงาน	เงอะงะ
ไม่เป็นเรื่องราวขวาน	สับฟาก
หากว่าใครเชือดขึ้น	ช่วงใช้การเสีย ๆ

๑๓๖ สุกหัวกินหัว

๑ บึงปลาหัวตุ๋นแล้ว	กินหัว
ใจง่ายโตกเมามัว	มักได้
ทรัพย์ดินส่วนครอบครัว	คราวส่ง คตังเฮ
หัวแรกรวมไว้ใช้	ฉาดขันเชิงหวง ๆ

๑๓๗ สุกหางกินหาง

๑ บึงปลาหางตุ๋นแล้ว	กินหาง
คนจิตต์มักมากต่าง	เลาะกล้า
ทรัพย์ดินส่วนคตังนาง	เฉงแบ่ง กันฤฯ
ได้ส่วนแบ่งสองซ้า	ฉาดขันเชิงไหว ๆ

๑๓๘ อย่าง้างภูเขา

๑	อย่า ทนงอดอ้าง	ฝ่มอ
	้าง แ่งแห่งหินถ่อ	หัดถัก
	ภู ฝ่าไม้เอนถ่อ	มือเมื่อย เป่าเฮ
	เขา ดุจความเขงข้อ	อย่าค้านขัดขืน ะ

๑๓๙ อย่าง่าแผ่นดิน

๑	แผ่นดินแยกแตกพัน	พังก้น
	อย่าอุทริเอาดิน	ยัดเข้า
	จุกยาห่อนขัดดิน	โชนเช่น
	ความแผ่นดินชุ่มเค้า	ใหญ่ห้ามเหือดไฉน ะ

๑๔๐ อย่าง่าเพิ่มพินาศ

๑	ตัวดำช้าทาสทั้ง	ถอยถุท
	เติรมไ้ร้ยนายชนิด	ถุทเรือ
	ฤาจะรอดชีวิต	ดุจพิษ งูนา
	เพิ่มพินาศยากเยอง	อย่าช้าเติมเติรม ะ

๑๔๑ ออย่าหาเลื่อตปู

๑ ขอย่ากะกะกะกำม	ปูเป็น
หาแหล่งโตหิตเห็น	ห่อนได้
โตหิตบ่แดงเด่น	แต่หยาด ยางแฮ
ปูเปรียบผู้ทรัพย์ไว้	เร่งรู้ปราณี่ ๆ

๑๔๒ ออย่าหาดีหนู

๑ ขอย่าอุตุวิริกัน	คิดหา
ดีที่หนูเยียวยา	ยากได้
เช่นชนชั่วพาลา	เหตอชาติ ชั่วแฮ
ดีไม่มีแม่นไค้	แคะคันสุดแสง ๆ

๑๔๓ เป้าบให้แรดพัง

๑ เป้าบเลี้ยงเด่นาะให้	แรดพัง
มันไม่รู้เพลงดัง	เป่าแท้
กล่าวขรรคมที่ทุกขัง	พาดโหด หินนา
เหลือที่จะกล่าวแก้	โหดให้สว่างไสว ๆ

๑๔๔ สีสขอให้ควายฟัง

๑ สีสขอเลี้ยงเสนาะให้ ควายฟัง
 ไหนจักทราบเสนาะดัง คุจโบ
 สอนธรรมทีลัจจัง พาดทิบ ไร่แฮ
 ปราชญ์สุดโปรดไร่ให้ ทราบรู้ธรรม ๗

๑๔๕ ตักน้ำรดหัวสาก

๑ ตักน้ำรดสากต้น หดยถึง
 สากบ่มซิมซามซัง ทักไว้
 เณรบุตรบ่ไผ่ฟัง โอวาท
 สอนเท่าสอนญาได้ คุจข้อคำสอน ๗

๑๔๖ หูหนวกเอานาหยอด

๑ ขรรคตาหูหนวกแท ทับคัง
 นาหยอดหู อัง อับใด
 เณรชนชาติทิบถึง ดังเท่า ไหรนา
 มันไม่จำสั่งใช้ เณรเบือเห็ดสอน ๗

๑๔๓ แขนขาดได้กำไล

๑ แขน ขาดคืบคู้ซ้าย	ขวากกร
ด้วน ดังดาบราญรอน	ร่วงไร
ได้ วงวระไคคอน	แขนกุด แขนแฮ
เสีย ศิริวิไลได้	คงผู้แทนกุดศต ฯ

๑๔๔ หัวล้านได้หัว

๑ ศีรษะล้านเดินโล่ง	แดงศรี
อยากแต่งผมได้หัว	จดจ้อง
คดล้มไปพบมี	หมายเบต้า ไปเฮย
ได้สิ่งใดไปต้อง	กิจเดี่ยวอย่าหวัง ฯ

๑๔๕ นิ้วควนได้แหวน

๑ นิ้ว คนถรรพสืบซ้าย	ต้องขวา
ด้วน เต็มแต่ฝ่า	หัตถ์ไซ้
ได้ ศิริสิ่งใดมา	สวมใส่ ได้ถา
แหวน คุงดังศิริได้	ห่อนได้ดังหวัง ฯ

๑๕๐ ตาบอดได้แว่น

๑ คนมีทวี่เนตรไข	อันชการ
มาณเณยตญาณ	แว่นแก้ว
ได้ดูสิ่งใดคาด	บ่ห่อน เห็นเฮ้ย
ถรรพสิ่งที่มองแล้ว	อภัพสุดเขตตา ฯ

๑๕๑ ข้างตายทั้งตัวเอาใบบัวปิด

๑ ข้างใดตายกตั้งอยู่	ทั้งตัว
อุทรเก็บใบบัว	ปิดไว้
ความร้ายกาจน่ากลัว	ฟุ้งเฟื่อง
เดี่ยทรพยเพื่องไฟให้	ดังบฟุ้งฤาฟุ้ง ฯ

๑๕๒ จักอันใหญ่ให้เด็กเห็น

๑ คุณกอันใหญ่อย่าให้	เด็กเห็น
มันไม่มีตปากเป็น	เปิดแต่
การดับดังใดเหม็น	เหม็นกลิ่น คุณนา
ควรปกปิดมิดมิด	แพรวอ้ออิงอาย ฯ

๑๕๓ จันทน์ไม้สุดท้าย

๑ ปิ่น พฤษภไพรไต่ต้น ตดอดบน
 ไม้ หมดยอดจอดจน จิตตดิน
 ดุค คิตดุคชวายน ดุคบาย ปิ่นเฮย
 ยอด อย่างคนดุคสิ้น คิตคอดคันทุถึง ฯ

๑๕๔ ไต้ไม้ลำเดียว

๑ ไต้ ตะพานพาดไม้ ลำเดียว
 ไม้ ดั้นหวนกายเดี่ยว เมอเมอ
 ลำ ภาทพั้งเหลียว แดห่อน เห็นเฮย
 เดียว ดิงคนบเออ พังผิงพาดนา ฯ

๑๕๕ ผู้เดินตรอก

๑ ผู้ กอบดินทรพยทั้ง ปรีชา
 คี ประหยัดวาจา จิตตพร้อม
 เดิน คัดคัตมรรคา หดกหดบ พาดเฮ
 ตรอก ชอกกลัดเตียงอ้อม ห่อนให้พาดเห็น ฯ

๑๕๖ ขี้ครอกเดินถนน

๑ ขี้ ขำสินทรัพย์ไว้	ทรพด
ครอก เกิดเรือนเบียดตน	มั่งคั่ง
เดิน หาญรุกรามชน	ชอบเช่น พาดนา
ถนน ใหญ่เที่ยวร่ายกั	กีดกันรันทาง ๆ

๑๕๗ จับจูข้างทาง

๑ จับสิ่งใดมาได้	มันมือ
พลาดพลัดจากตัวถือ	โทษให้
เสียทรัพย์อันอายๆ	ทราบเท่า ศูนย์แฮ
ตั้งจับหางจูไว้	วัดแว้งว้ายปราน ๆ

๑๕๘ ลากงูตามหลัง

๑ ลากอสรพิษติดเท้า	ตามหลัง
งูพิษคือพาดพดัก	ติดค้อย
ตามหลังสับสนหวัง	พัสตุ เว้นฤ
พาดบ่เว้นช้พน้อย	หนึ่งทงทรพยดิน ๆ

๑๕๕ เปิดฝาเรือนอวดคนอื่น

๑ ภรรยาเคื่องคังแก่น	ด้ามี่
รื้อเรือนของความอปรีย์	เล่าได้
ปากเปิดโทษคนดี	แม่ทั่ว
เหมื่อนเปิดฝาเรือนให้	เพื่อนบ้านดูของ ฯ

๑๖๐ สาวใส่ให้กากิน

๑ อุตริเก็บเรื่องราว	ฉานชน
เลียดล่ออกความปน	ปดได้
ตัวก็เปล่าจากผล	จากประ โยชนันนา
ดูจ้ะสาวได้	ส่งให้กากิน ฯ

๑๖๑ บันรูปเจ้าชก

๑ คนคิดวิปดาศ์แท้	โทษมด
นายพระคุณบุญปน	ปกเกล้า
บันเป็นรูปจำรูญ	ฤาอาศัย ไว้เฮย
ชกต่อยค้ำเข้า	ชั่วชฉิบหาย ฯ

๑๖๒ บันรูปเจ้าไหว

๑ คนคิดชอบกอบเก็บ การสนอง
 เจ้าพระคุณบุญครอง ครอบเกล้า
 บันเป็นรูปเรืองรอง ฤาเวศ ไฉนา
 ไหว้ถักการคำเข้า ชอบเจ้าจำเรณู ฯ

๑๖๓ ตั้วกระทบคราด

๑ ตั้วกระทบคราดเบือน ตามปาม
 บัมีควรวนตาม โกรท้งาน
 โกรทคนที่เรือนตาม ตัก แล่วพ่อ
 ตั้วปชดชาบ้าน บันบับัดศรี ฯ

๑๖๔ โกรทหมาดำรำหมาแดง

๑ โกรทสุนัขดำรำแดง สุนัขแดง
 คือว่านายหงแดง โทษซ้ำ
 ซักคนที่รักแรง ทำผิด ตงๆ
 โกรทไม่เขียนเบียดยถ้ำ เขียนซ้ำผิดแทน ฯ

๑๖๕ นมยานพุดอก

๑ นมยานยาวเยี้ยดย้อย	ทักขก
พวงกระเพมเพิงพก	ฟาดท้อง
จับตั้งกระเทกตก	ห่อนหุด ชาตินา
ถูกรักกดับขังค้อง	เช่นเต้าโตงเตง ฯ

๑๖๖ ขว้างไม่พั่นคอ

๑ จะขัดสรวปลั่งเบตของ	ปลดไป
จากอาคมตั้งใด	เด็ดควน
พั่นความไม่มีภัย	ฉไม่ พั่นเฮย
เหมือนขว้างงมนม้วน	ไม่พั่นพั่นคอ ฯ

๑๖๗ นกไร่ไม้โหด

๑ ไม้ใหญ่ใบหล่นสั้น	บังแสง
นกบ่มาพักแฉง	พลอดได้
เฉกชนเลื่อมโรยแรง	บุญเก่า ส่นองนา
ชนบ่มาให้ ไร่	เพราะเชอบุญคุณ ฯ

๑๖๘ ต้องถอนเสาเรือน

- ๑ ไม้ใหญ่ใบหน่อโตขึ้น ลงกระจาย
 ยังไม่ทันจักตาย แต่จ้อง
 คนเห็นก็ชวนขวาย พันต่าง พันเฮย
 ผู้ใหญ่ยักคกตักของ ทุกข วิตถอนเรือน ฯ

๑๖๙ เรือใหญ่คับคลอง

- ๑ เรือใหญ่แถมคับทั้ง ผังคลอง
 คัดวาดหวังตั้งปอง สดถ้ำ
 ผู้ยักใหญ่กรรมสนอง ดมบตี วิบัติเฮ
 เทียวถ่อพายแจวค้า ขัดแย้งชีพไฉน ฯ

๑๗๐ จรเข้าขวางคลอง

- ๑ จรเซ่ตัวใหญ่ขึ้น ขวางคลอง
 แผลงฤทธิ์คนอง หนักแถ้ว
 คงมอดเพราะมือของ คนมุง ผจญแฮ
 ขวางที่ท่่านถันแถ้ว บ่แถ้วฉิบหาย ฯ

๑๗๑ เต้าโตคับหนอง

๑ คับอกโอ้เต้าเขื่อง ยักกาย
 โตคับหนองน้ำขาย ยากแท้
 คนมียศใหญ่กตายน กัดบ่เดียม ทรัพย์สินา
 โตเต๋ยศทรัพย์สินแบ่ต สู้บด้าอาตมา ฯ

๑๗๒ ลิงตกต้นไม้

๑ ถึงไวจับกิ่งไม้ ผู้หัก
 ตกเจ็บกายสับก บอบช้ำ
 ชนฉาดแหดมหลัก หลงผิด ไปแฮ
 ต่เทอด์เหล็ดดา พลาดแล้วตงโครม ฯ

๑๗๓ ย่อมแมวขาย

๑ จับแมวมานับต่าง สอดดี
 ขายดั่งแสนอับรึย ชั่วช้า
 เป็นคนคิดเขาด โดยร้อน ร้อนเฮย
 ขายอื่นบ่คิดค้า คิดย่อมแมวขาย ฯ

๑๗๔ ฟังเข้าสู่กุวัด

๑ คิดคิดขนาดไอ้ ขายแทน
 ฝันบุรุษแสนแสน ก่อไร
 มาเป็นศัตรูแทน เข้าสู่ วัฒนา
 ชนแต่เกียจคร้านไว้ อวบอ้วนเคิบโต ฯ

๑๗๕ ชักใบให้เรือเสีย

๑ ชู่เขาจะทอดเข้า พัดวัน
 มาดัดกลางขวางกัน กัดหน้า
 ทานท่านจะให้ บัน กลับชัก เชื้อนเฮ
 ชนชาติตระหนี่บ้า ชักให้เรือเสีย ฯ

๑๗๖ ตำเข้าด้วยครกกะเบือ

๑ ทำกินพอแต่ท้อง ทนอาย
 ไม่เผแผ่มิตรสหาย ฟัน้อง
 เขาคงแข่งคำตาย ดั่งบุรุษ ครว้นเฮ
 คำซึ่งเขาเปิดอกก้อง กับด้วยครกกะเบือ ฯ

๑๗๗ สิ้นศพคบล

๑ ดินรพเนกเช่นเชื้อ	อัสตร
ยนิมดากหม่ตาจร	จวมฝ้าย
เดี้ยยคี่เลื้อมเกียรติกอน	เด่นรพ ชาติเฮย
คือว่าคนคบหง้าย	บ่เกอถูตวงค์ ๑

๑๗๘ ราชสีห์คบโค

๑ ตั้หราชชาติขุกเหียม	เตโช
พิวพระปะฝูงโค	คู่เค้า
ไกรยดบ่ยดไธ	ภณแผก พรพคณ
เนกชาติผู้คี่เคด้า	คตูกกตวัจฉินพาด ๑

๑๗๙ ไฟลุกใส่ฝุ่นฝอย

๑ เพดิงพดุงรุ่งเร้าโชติ	ชัชวาล
ขยากเยื่อฝอยอย่าทาน	ชุ่มเชื้อ
คนมกชักโกรรพาด	หาเหตุ
อย่าช่วยยุเย้าเกื้อ	ก่อให้ไฟฮื้อ ๑

๑๘๐ ถ่อแพไล่เสือ

๑ ถ่อ ยาวโยนคู่คำ	คืบขึ้น
แพ พมเสื่อแฝงฝน	ฝั่งคว้าง
ไล่ เสื่อต้องถอยขึ้น	ยันทิม เทงแฮ
เสือ บ่ายแพคนกต่าง	โตดน้ำหน้เสือ ฯ

๑๘๑ สุนัขจกรอก

๑ ทำโทษสัตว์ดุทั้ง	ทรวง
มันมักกลับสู้ตน	ชอกธา
เหมือนสุนัขหน้คน	จกรอก
หันกลับหน้าสู้ข้า	กัดฟันสุดแรง ฯ

๑๘๒ ผู้ตบขาพลอย

๑ ผู้ตบเข่นนน	พอด
ข้าพลอยพาที่	แทรกซ้อน
เฉกชนโคไปมี	มารยาท
ถอดพุดสอดเสียดซ้อน	แคะไค้ผู้ตบ ฯ

๑๘๓ เนื้อไม้ได้กินหนังไม้ได้นั่งกระตูกเขเวนคอ

๑ เนื้อไม้ได้ดวงทอง	ทำเนา
หนังไม้ได้นั่งเขา	กระตูกห้อย
เขเวนคอเที่ยวเดินเตา	ตามค้ ชุบเฮย
เกิดคู่เคียงแซมข้อย	ชวดได้ลัมมกัสมาน ฯ

๑๘๔ ถ่อเรือหาความ

๑ ถ่อ เทียบวิรัชกัตา	หาญพุง
เรือ ร้างกายย้ายพุง	เที่ยวได้
หา ลั้งที่ผดุง	ดวงจิตต์ แล่ดวงเฮ
ความ ทุกข์ โคกโรกไซ้	ห่อนดินส่งสาร ฯ

๑๘๕ อีกาตอมรุ่ง

๑ อี กาแกแซ่ด้อง	ดืบหา
กา เพื่อนเตือนกันมา	มั่งดู
ตอม ตามเดี่ยวโถมกา	ผวาจิก รุ่งเฮย
รุ่ง หลักหน้ดุษุ	ฉาดตหันพาด ฯ

๑๘๖ เขียนเสือให้วัวกลัว

๑ เขียนเสือเล็กส่งให้ วัวกลัว
 วัวฟังเสือเดินมา บัสคั้ง
 เณรน้อยอดตัว โคชู่ เขาแฮ
 เขาทราบ โอ้อวดฟัง เพื่องูฎาเกรง ฯ

๑๘๗ จับปลาในปลัก

๑ จับปลาในปลักปลา ปลาหาย
 โทษจะเขามากมาย หมดดิน
 จับกรจับตะกาย ปลาปรูด ไปนา
 โทษนักมักเดียดดิน ตากดินศูนย์ผด ฯ

๑๘๘ ขุดบ่อล่อน้ำให้ปลาหลง

๑ ขุดบ่อลวงต่อให้ ปลาหลง
 เข้าอยู่กับจับปลง ชีพปล้น
 พาดคิดแต่ให้กตมจ ทำต่อ ไว้แฮ
 ใครดุ่มหลงเข้าด้น แด่ด้วยกตลวง ฯ

๑๘๕ เหยียบคมเบอนต้น

๑ เหยียบคมเคดอะคดะเคด้า บาทา
 คมดุกุคุดด้า หัดค้อง
 หมั้นจำระบาปหนา หนักแบ่ง เบาเฮย
 ดังบาปเป็นบุญของ บิดห้องหีบอบาย ฯ

๑๘๖ มือไม้พายเอาต้นราน้ำ

๑ มือไม้พายทง ไม้พาย
 เท้ารอน้ำกระจาย ชักช้า
 เขากอบกิจจวาย ชวนอยู่ ใฉนนา
 ถั่ววชิตขวางทางถ้ำ ถอยเท้าอย่าทำ ฯ

๑๘๗ ชักตพานแหงนเกอ

๑ ชัก ทวพย้งบ่อนด้อ ปองสำว
 ตะพาน รับกัถชักฉาว ชั่วช้า
 แหงน เปด้าเจ้าใจหนาว จ่อนั่ง
 เกอ เทียบกุดาหงควัว บักเมาชาดลอย ฯ

๑๕๒ ตกกะไคพลอยโจน

๑ ตกบันไดโดดแก้ง โจนหัน
 ตกตะพานท่าที่ ขาบน้ำ
 ทาสหันนับหลายปี ตามไม้ ประเษ
 บอกว่าปลดปล่อยข้า แข่งแก่นดิน ๗

๑๕๓ ผู้ตลก

๑ ผู้ไรแรกแต่ง เดิมมา
 ตี เพราะบุญบรพา ก่อเกอ
 คั่น พยาฆะยอคำ หัดเหต
 ตก อุหมากพรวัวเรือ กลับได้ดินพวน ๗

๑๕๔ ปลุกเรื่อนโกวัด

๑ ปลุก ผั่งเส้าเหย้าอยู่ ยดงาม
 เรื่อน หนุ่มสาวคังคาม คำเข้า
 โกด หน้ำตางสงฆ์สาม เณรหนุ่ม นึกนา
 วัด ดังวรล่ายเศร้า ส่วนบ้านมัวหมอง ๗

๑๕๕ มีเมียต่างบ้าน

๑ มี ภริยาอย่าไว้ ไกลสถาน
 เมีย มักทุราจาร จิตต์เคड़ा
 ต่าง คนต่างรำคาญ คิดอยาก ไปเฮย
 บ้าน ห่างทางถ้ำเท้า รับเคड़ाคตหายหาญ ฯ

๑๕๖ วัวสันหลังขาด

๑ คิดวัวหลังขาดหน้า นานแฝด
 หวาดสัฏกนกกาเก แกะคุ้ย
 เดินไถระวังแด เหลือบตบ ตนา
 เฉกชาติคนร้ายนัย บอกร้ายในตัว ฯ

๑๕๗ ฆ่าควายเสียคายพริก

๑ ฆ่ากระบือแล้วคิด เสียคาย
 ชิงพริกชิงทั้งหลาย หลากแท้
 หวนจิตต์ คัดกถัมภกตายเป็นอื่น
 คนจักติเตียนแต่ ชั่วสันคูนัยชนม์ ฯ

๑๘๘ โศกแก่ชอบหญ้าอ่อน

๑ โศกแก่เขาหักเหียน	หายคม
พานพบหญ้าอ่อนงม	งานเคี้ยว
ชายแก่พบสาวดม	สบจิตต์ เชนา
พุ่มเพชรดมนี้เขี้ยว	ไผ่ผ่นเผื่อเหลือ ๗

๑๘๙ ได้ใหม่ลืมเก่า

๑ ได้ ถึงพิศุคทอง	ติดใจ
ใหม่ ก็ใหม่เอี่ยมใส	ละอาน
ลืม ของที่เคยใน	อกอาบ เชนา
เก่า ว่าเก่าแก่จ้าน	จึงต้องเคยลืม ๗

๒๐๐ พายเรือในหนอง

๑ ลงเรือคักวาทพู้	พายประเดง
วนอยู่ในหนองเอง	อับชื้น
ถึงไฉนถึงเอง	จักคำ เปตานา
เฉกคิต วนเวียนดัั้น	เบตียนปล้ำใจเอง ๗

๒๐๑ ว้ายนำหารเจ้

๑ เห็นชัดจวเซ่ฟอง	ฟูชต
ดูว้ายแหวกวงวัน	แวกเคถ้า
จวนกิจจิตต์จำจน	จักเคี้ยง หลักหนา
ร้ายเท่าร้ายขึ้นเข้า	แคนไค้คึดต ๗

๒๐๒ เอาห้วงคล่องคอ

๑ ไม่มีห้วงบ่วงแร้ว	คำฤษณา
เอาห้วงสวมคิลา	วุ่นคิน
ถูกเมียและโกลา	สามถึง ห่วงเฮ
ห้วงไม่มีหมดคิน	ภาพเพียงนฤพาน ๗

๒๐๓ อุ่มหมูทงม้ง

๑ อุ่ม หมมกัห่อม้ง	นุ่งนัง
หม หมกม้งมิดย้ง	ไม่แย้ม
ท้ง ผู้โอบอ้อมพ้ง	ไม่ทราบ ชัดหนา
ม้ง คุจความอ้อมแอ้ม	คุจอ้างสว่างไฉน ๗

๒๐๔ ข้างวางขอ

- ๑ ทาสภริยาทั่วทั้ง หญิงชาย
 มหมันว่ากล่าวกตายน กตบิณ
 เช่นชัชชังพัตถาย บัจฉิ ชอนา
 อาตมะวาทหนักแวงวอ ฤทธิรายเหลื่อขอ ฯ

๒๐๕ เหาะเกินลงกา

- ๑ เหาะ รเห็จลัดดา ลงกา
 เกิน กลับไปกลับมา ไบรู
 ลง ตามนัถลิทธา จังทราบ ทางเฮย
 กา รอะไรถามผู้ แน่แท้ทางดี ฯ

๒๐๖ คาบอดสอดตาเห็น

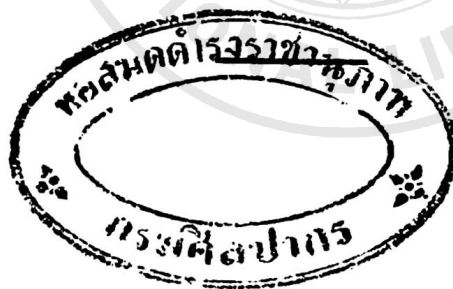
- ๑ คาบอดสอดเรื่องรู้ รากเห็น
 หาแต่เรื่องเคื่องเข็ญ ขอดพร้อง
 บาบอดวิบากเป็น บาปปาก อักนา
 ยับเบียมตาต้อง สอดรู้เอาอะไร ฯ

๒๐๓ ความรู้ในสมุด

๑ เฟ่งเพียรเรียนทั่วถ้วน	วิชา
จดได้สมุดมา	หมกไว้
ไม่มีจิตต์เจตนา	นึกบ่น บ้างเฮย
คราวถูกเงินเขี้ยวไซ้	ชวดได้ตั้งหวัง ๆ

๒๐๔ ตัณหาบ้าผู้หญิง

๑ ตัณหาห่อหุ้มจิตต์	โฉดเขลา
หลงรักคนเดียวเตา	งุ่นหง่าน
สัตว์ที่ฉลาดเขา	คิดถ่อ หลอกเฮย
ไซ้ ใจงานการบ้าน	บอกบ้าผู้หญิง ๆ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

ทำบถถนราชขพิภ จัภทวักพระนกร

วันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๐

NATIONAL LIBRARY